

تهایی استراتژیک

محسن صالحی خواه
گزارشگر هم‌میهن

«حمایت آمریکا از اسرائیل آهنین است.» این موضعی است که جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی بایدن گرفته است. آیا تاکنون شنیده‌ایم که کشور دیگری نسبت به ایران چنین موضعی داشته باشد؟ خیر. ایران متحد استراتژیک در میان دولت‌های جهان ندارد که صرفاً تصادفاً سیاست‌هایش حمایت کنند. کشوری که نفت ایران را با تخفیف می‌خرد چون دیگران نمی‌خرند یا دیگری که پای ایران را به بحران‌هایی نامربوط می‌کشاند، هر چه باشد متحد استراتژیک نیستند. متحد استراتژیک هیچ‌وقت پای بیابانه‌ای که حاکمیت متحدش بر خاک خود را به چالش می‌کشد، امضای نمی‌کند.

شاید برخی بگویند روس‌ها در جریان جنگ با تروریسم در سوریه به کمک ایران آمدند؛ اما پاسخ این است که روس‌ها سوریه را از زمان شوروی حوزه نفوذ سنتی خود برای مقابله با ناتو در منطقه مدیترانه می‌دانند و یک پایگاه راهبردی دریایی و اطلاعاتی در بندر طرطوس دارند که از سال ۱۹۷۱ (حدود هشت سال قبل از وقوع انقلاب در ایران) در اختیار آن‌هاست. یک پایگاه هوایی سوریه در لاذقیه نیز از سال ۲۰۱۵ در اختیار آن‌هاست. قصه روسیه و سوریه کمی متفاوت‌تر از آن چیزی است که ما تصور می‌کنیم. البته نمی‌توان به یک‌مسکو و مسکو برای این سیاست‌هایشان خرده گرفت. چرا که منطق حکمرانی به ما می‌گوید باید منافع ملی خود را در اولویت قرار بدهیم، تا حد ممکن از جنگ اجتناب کنیم و نقشه راه داشته باشیم. ما در نهایت، متحدان ایران را با تخفیف می‌بازیم یا دیگران غیردولتی در سطح کشورهای منطقه بدانیم؛ بازگویی که بخشی از بحران هستند.

تهایی استراتژیک با موضوع انزوا متفاوت است. ایران نه آن اندازه که خارجی‌ها می‌گویند منزوی است و نه آن اندازه که منادیان اسب زین شده مدعی هستند، در کانون معادلات و معاملات جهانی قرار دارد و دیگران برایش سرودستی می‌کنند. ایران پس از شکست پروژه امنیتی‌سازی که با قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل پیگیری می‌شد، توانست قدمی برای خروج از وضعیت که دست‌نخست مشترک محمود احمدی‌نژاد و سعید جلیلی بود، بردارد. پس از خروج یکجانبه دونالد ترامپ از برجام، هر چند پروژه امنیتی‌سازی ایران نتوانست به وضعیت پیش از ۲۰۱۵ بازگردد، اما تحریم‌های آمریکا بیشتر شد و ایران مجبور شد به دنبال راه‌های جایگزین بگردد. هر اراده‌ای برای ایجاد توازن در سیاست خارجی از داخل محکوم به شکست بود و طرف‌های غربی هم به خاطر اتحاد استراتژیکی که با یکدیگر دارند، در نهایت ایران را کنار گذاشتند. حق با آمریکایی‌ها نبود اما متحدانش سیاست‌هایش را پشتیبانی کردند؛ همانطور که وقتی چراغ سبزی برای فروش نفت ایران به چین از سوی واشنگتن صادر شد، دیگر طرف‌های غربی هم چشم‌شان روی این راه تنفسی که باز شد،

بستند. اما سوال مهم این است که چرا این شرایط پیش آمده است؟ سیاست ایران در قبال اسرائیل، یکی از دلایلی است که می‌توانیم برای دچار شدن به این وضعیت در نظر بگیریم. مسئله اسرائیل به طور مستقیم و غیرمستقیم در سیاست و روابط خارجی ایران تأثیر دارد. همیشه یک سر مسیر به تل‌آویو ختم می‌شود. اگر ایران بخواهد با غرب توافق کند، پای اسرائیل در میان است. اگر بخواهد موجودیت اسرائیل را تهدید کند، نه غرب و نه شرق به او اجازه نمی‌دهند. آیا چین تجارت ۲۰ میلیارد دلاری (آمار سال ۲۰۲۲) خود با اسرائیل را کنار می‌گذارد که از ایران حمایت کند؟ پاسخ منفی است. بنابراین، نمی‌توان این مسئله را از معادلات و محاسبات حذف کرد. ایران باید درباره مسئله اسرائیل نقشه راه داشته باشد. نه قرار است با آن‌ها برادر باشیم نه قرار است دست بر گردن یکدیگر بیندازیم. باید با آن‌ها به مدیریت تنش برسیم. جز مدیریت تنش چاره‌ای نداریم مگر آنکه به نقطه اجتناب‌ناپذیر برسیم. باید به این نکته توجه کنیم که ما قرار نیست بار همه چیز را به تهنایی همراه با بازیگران غیردولتی بر دوش بکشیم. باید به طور دقیق بدانیم که قرار است این مسیر ما را به کجا برساند. در اینکه اسرائیل از زمان تأسیس اش در سال ۱۹۴۸ تاکنون دست به جنایت‌های جنگی فراوانی زده و بار دیگر مرزهای جنایت را در یک‌سال گذشته جابه‌جا کرد، شکی نداریم. اسرائیل ۴۲ هزار غیرنظامی را در غزه به طور وحشیانه کشت. ۱۲۸ همکار رسانه‌ای ما را در غزه به قتل رساند. هیچ کس نمی‌تواند این حقایق را کتمان کند. اما توجه به این نکته مهم است که به کدام سمت می‌رویم. در نهایت قرار است به راه حل دوکشوری برسیم و اسرائیل و فلسطین به‌عنوان دو کشور مستقل تشکیل شوند؟ دعوا بر سر بیت‌المقدس است؟ خواست مردم فلسطین و نه تنها حماس و جهاد اسلامی در این باره چیست؟ وقتی جنگ در لبنان داشت کلیدی خورد، نجیب میقاتی از آمادگی دولتش برای اجرای قطعنامه ۱۷۰ شورای امنیت که پایان بخش جنگ ۳۳ روزه بود و منطقه جنوب را در اختیار ارتش لبنان و سازمان ملل قرار می‌داد خسر داد. دولت لبنان هم همان چیزی را می‌خواهد که حزب‌الله می‌خواهد. اعراب بزرگ‌ترین اقلیت قومی در اسرائیل هستند به غیر از ۵ میلیون فلسطینی که در کرانه باختری و نوار غزه زندگی می‌کنند. آیا به اندازه‌ای که برای مقاومت نظامی فلسطین و لبنان در ۴۵ سال گذشته - که مهم و لازم بوده - تلاش و هزینه کردیم، به طور موازی مسئله حمایت سیاسی، تشکیل ائتلاف‌های بین‌المللی برای به رسمیت شناختن دولت فلسطین، مبارزات حقوقی علیه اسرائیل را هم پیگیری کردیم؟ خیر. ما باید راهبرد همه‌پرسی را دقیق‌تر و مشخص‌تر تبیین کنیم تا تصور نشود در حد کلیات و بدون نقشه راه است. همچنین به زبان مشترک بین‌المللی دست‌یابیم از جمله اینکه درباره ازبک‌ها، رقتن اسرائیل در مقطعی گفته می‌شد منظور رژیم آپارتاید اسرائیل است مثل آفریقای جنوبی تا اسرائیل نتواند به بهانه حفظ امنیت شهروندان خود هر جنایتی را توجیه کند. باید منازعه اعراب و اسرائیل را در یک تصویر پانوراما نشانما کنیم و ببینیم ما کجای این بازی هستیم. آنچه در منطقه جریان دارد، زنجیره کشش و واکنش است که باید جایی نقطه پایان بر آن گذاشته شود و البته برای هر سناریویی آماده باشیم و اگر به نقطه‌ای برسیم که جز ریزش‌های نظامی چاره‌ای نباشد آنگاه داستان تغییر خواهد کرد. قبل از آن بی‌نیامی و دیدیم‌بازی...

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

گزارش
یک

سفرهای منطقه‌ای عراقچی ادامه دارد

رایزنی در ریاض

عراقچی تأکید کرد: «بحث مسائل منطقه‌ای هدف اول سفر بنده است البته برای مسائل دوجانبه حتماً در یک سفر جداگانه‌ای صحبت خواهد شد. امیدواریم این رایزنی‌ها بتواند به شرایط بهتری برای فلسطین و لبنان در منطقه و همچنین صلح منطقه منجر شود.» وزیر امور خارجه کشورمان پس از پایان دیدارها در ریاض عربستان را به مقصد قطر ترک کرد.

دیدار با همتای سعودی

عراقچی در ریاض با فیصل بن فرحان وزیر خارجه عربستان دیدار و گفت‌وگو کرد. عراقچی در این دیدار، سیاست قطعی دولت چهاردهم مبنی بر ادامه سیاست گسترش روابط با همسایگان به منظور تقویت امنیت، ثبات و رفاه منطقه‌ای و افزایش همکاری‌های اقتصادی با کشورهای منطقه را یادآور شد و بر اجرای تفاهم‌های صورت گرفته بین دو کشور در دوره دولت سیزدهم تأکید کرد. وزیر خارجه عربستان سعودی نیز با تأکید بر اراده این کشور جهت ادامه مسیر یک‌ساله اخیر جهت تقویت روابط دوجانبه، اهمیت استمرار همکاری و هماهنگی در موضوعات مختلف بین دو کشور را خاطر نشان کرد.

گروه خبر: وزیر امور خارجه کشورمان بعدازظهر روز گذشته، با استقبال رسمی مقامات عربستان سعودی وارد ریاض شد. سیدعباس عراقچی در این سفر با ولیعهد و وزیر امور خارجه عربستان دیدار کرد. تا زمان تنظیم این گزارش، جزئیاتی از دیدار عراقچی و محمدبن سلمان منتشر نشد.

سیدعباس عراقچی روز سه‌شنبه ۱۷ مهر در حاشیه نشست «طوفان الاقصی؛ آغاز نزاله» که با حضور برخی از سفراء خارجی و شخصیت‌های سیاسی کشورمان در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌الملل وزارت امور خارجه برگزار شد، از سفر قریب‌الوقوع خود به ریاض و چند کشور منطقه خبر داده بود. عراقچی هدف از سفر خود را، ادامه رایزنی‌های نیویورک، دوحه، بیروت و دمشق در خصوص تحولات منطقه و تلاش برای توقف جنایات اسرائیل اعلام کرد. وزیر امور خارجه در بدو ورود به ریاض گفت: «روابط ما با عربستان یک

روابط رو به رشدی است و در مسیر خوبی جلو می‌رود.» وی افزود: «هدف سفر من رایزنی در خصوص مسائل منطقه و تحولاتی است که در منطقه در حال صورت گرفتن است، همچنین جنایاتی که رژیم صهیونیستی در حال انجام است و آوارگانی که اکنون در لبنان وجود دارند.»

نگاه حقوقدان

شهروندان، فیلترینگ و حق دسترسی به اطلاعات

محمدهادی جعفریپور
وکیل دادگستری

محدودیت‌هایی در عصری که به عصر ارتباطات تعریف و دسترسی مردم به اطلاعات از جمله حقوق ابتدایی و اساسی شهروندان تعریف می‌شود چه توجیهی دارد؟ خاصه در شرایطی که حکومت در مقام تمکین به قواعد بین‌المللی در راستای احترام به حقوق شهروندی قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات را انشاء و از سال ۱۳۸۷ چنین مقرره‌ای لازم‌الاجرا شده است. ماده ۲ این قانون مقرر می‌کند: هر شخص ایرانی حق دسترسی به اطلاعات عمومی را دارد مگر آنکه قانون منع کرده باشد. استفاده از اطلاعات عمومی یا انتشار آنها تابع قوانین و مقررات مربوط خواهد بود. مفاد چنین مصوبه‌ای به انضمام قانون شرح وظایف وزارت ارتباطات از این حیث قابل تأمل و بررسی است که هیچ‌یک از مقامات مسئول و مرتبط با فضای سایبر اعم از اعضای شورای عالی فضای مجازی، وزیر و معاونین وزارتخانه متبوع و... حاضر به پاسخگویی و پذیرش مسئولیت فیلترینگ نبوده، هر یک از ایشان مسئولیت اعمال چنین محدودیت‌هایی را به دیگری پاس می‌دهد!

و البته چنین واکنشی بی‌ارتباط به حکم مندرج در بند الف ماده ۲۲ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات نیست که حکم می‌کند: ممانعت از دسترسی به اطلاعات بر خلاف مقررات این قانون مجرم و مسبب چنین محدودیتی مستحق کیفر شناخته می‌شود. علاوه بر چنین مقرره‌ای و ضرورت توجه به نیازهای روز جامعه برای انشاء هر مصوبه‌ای باید متذکر شد که در عصر حاضر پیرو تحولات صورت گرفته در حوزه‌ی تقنین، توجه به توقعات افراد جامعه مقدمه‌ی ضروری انشاء هر مصوبه‌ای بوده و لذا در شرایطی که وضعیت و تصویب قانون نیازمند چنین پیش‌شرطی است، سخن گفتن از حکم و دستور و تحدید حقوق ملت با چنین حکمی طنز تلخی است که در شیوه‌ی حکمرانی ظهور می‌کند. لذا واضح و مبرهن است علاوه بر ضرورت توجه به تمثبات نسل امروز در اصلاح شیوه‌ی حکمرانی در برخورد با مسائل حکم بر فضای سایبر لازم به یادآوری است که قواعد حقوقی متنوعی در کنار احکام شرعی مؤید این موضوع است که اعمال محدودیت و مصادیق کردن دایره شمول حقوق و آزادی‌های اساسی ملت ممنوع است مگر بنا بر مقتضیات جامعه، آن هم به شرط انشاء قانونی تمامی اوصاف تعریف‌شده برای یک قانون خوب که اولین و اصلی‌ترین وصف چنین قانونی تأمین نظر قاطبه‌ی مردم است، لذا پرتکرار و مکرر باید گفت: هیچ مقام و مسئولی حق ندارد بر خلاف مقررات مصوب مانع استفاده ملت از حقوق شهروندی آنها شود.

۳۹ نماینده مجلس خواستار شدند:

تجدید نظر در دکترین دفاعی با ساخت سلاح هسته‌ای

پس از شهادت سیدحسن نصرالله، بسیاری از تندروها من جمله برخی از نمایندگان انگشت خود را به سمت مسعود پزشکیان گرفتند و او را مقصر این شهادت دانسته و معتقد بودند پزشکیان در سازمان ملل از موضع ضعف صحبت کرده و این امر به اسرائیل جرأت عملیات‌هایی را داده که به شهادت سیدحسن نصرالله و عباس نیلوفرشان و... شده است. آنها حتی دولت را متهم کردند که به دنبال انتقام اسماعیل هنیه نیست و تریبون‌ها را پر کرده بودند از «انتقام خواهی». پس از پاسخ موشکی ایران به اسرائیل تندروها خلع سلاح شدند و حالا حرف‌شان هدفی فراتر از دولت و پزشکیان را نشانه گرفته است. آنها رهبری را هدف قرار دادند و به نوعی خواستار این هستند که ایشان از موضع خود عقب‌نشینی کنند تا بدست‌یابی به سلاح هسته‌ای اسرائیل را از ورود به جنگ با ایران بازدارند.

محمد رضا صباغیان بافقی، نماینده بافق و مهریز در مجلس دوازدهم نیز خواستار فراهم شدن امکان ساخت سلاح هسته‌ای شده و گفت: «از رهبر معظم انقلاب اسلامی خواهش می‌کنم که اگر صلاح بدانند استراتژی و فتوای ساخت سلاح هسته‌ای تغییر یابد. ساخت «سلاح هسته‌ای» برای ما آسان خواهد بود. در شرایط فعلی برای ایجاد توان بازدارندگی و تأمین امنیت ملی ایجاد امکان ساخت سلاح هسته‌ای لازم است.»

او افزود: «دشمن صهیونیستی و حامیان آن اگر تصور کنند که با هدف قراردادن تأسیسات صلح‌آمیز هسته‌ای کشورمان می‌توانند مانع از پیشرفت کشور در زمینه هسته‌ای شوند، تصمیم اشتباهی می‌گیرند. درخواست ما از مسئولان این است که دکترین هسته‌ای جمهوری اسلامی تغییر کند. ما برای دفاع از خود و امنیت کشور با صلاح‌دید رهبری رویکرد هسته‌ای را تغییر داده و به سمت همان سلاخی می‌رویم که آنها دارند؛ ساخت سلاح هسته‌ای گزینه ایران برای ایجاد بازدارندگی است.»

پریسا هاشمی
گزارشگر پارلمانی هم‌میهن

«۳۹ نماینده مجلس در نامه‌ای به شورای عالی امنیت ملی خواستار تجدیدنظر در دکترین دفاعی جمهوری اسلامی و صدور اجازه و فراهم شدن امکانات برای ساخت سلاح هسته‌ای شدند.» **حسن علی اخلاقی امیری، عضو کمیسیون فرهنگی مجلس و نماینده مشهد و کلات** درباره این نامه صحبت کرده است. او در این باره توضیح داد: «امروز دیگر هیچ سازمان بین‌المللی و حتی کشورهای مدعی اروپایی و آمریکایی نمی‌توانند رژیم صهیونیستی را کنترل کنند چرا که این رژیم جعلی به هر جنایتی دست می‌زند؛ بر همین اساس حدود ۳۹ نفر از نمایندگان مجلس نامه‌ای را خطاب به شورای عالی امنیت ملی نوشتیم و آن را امضا کردیم و در آن از این شورا درخواست کردیم تا در دکترین دفاعی جمهوری اسلامی ایران تجدیدنظر کنند.»

اخلاقی امیری با اشاره به فتوای رهبری مبنی بر حرام بودن سلاح هسته‌ای که از آن به‌عنوان دکترین دفاعی جمهوری اسلامی یاد می‌شود، گفت: «فتوای رهبر معظم محفوظ است چرا که در ادبیات فقه امامیه زمان و مکان در تغییر احکام دخالت دارد و همچنین احکام ثانویه می‌تواند جای احکام اولیه را بگیرد.»

تنش جدید نمایندگان مجلس

برخی از نمایندگان مجلس در حالی این موضوع را مطرح می‌کنند که ایران در بزنگاه مهم تاریخی خود قرار گرفته و هر اظهار نظر ظریفی می‌تواند جرقه‌ای باشد برای شروع آتش جنگ ایران و اسرائیل.

گزارش
دو